

**Stud. theol. Hieronymus Sparres Ægtepagt
med Elisabet Wolch, 1681.**

Ved **Erh. Qvistgaard.**

Copi af Sparres Echte-Contract med Madame
de Wolch.

Kiendis Jeg underskrefne Hieronimus Sparr, Theolog: Studiosus och gjør her med vitterligt, at som ieg effter faaregaende Bøn och Guds paa Kaldelse udi langsommelig tiid hemmelig och hos mig self hafuer elsket min itzige Højærværdige kiere Huusfaders, den Hæderlige och Høylærde Mands Mag. Ulrich Schnells hans sal. Hustrus Anna Wolchis dydigste Syster, Elisabet Wolch indtil ieg omsider efter langvarig och indstendig Begiering af Guds Raad og indgifuende paa begge Sider hafuer bekommet baade forbemeldte Elisabet Wolchis saa vel som och Mag. Ulrich Schnells ofuerenstemmende Samtyche paa min Erlige Christelige og Echtekiærlige Begiering, Saa hafuer ieg och lofuet och til forpflichtet mig, saa som ieg och her med lofuer och til forpflichter mig paa min Ære och Æres Fortabelse, at ieg med ingen anden Quindis Person end forberørte Elisabet Wolch skal indlade mig i Echteskab eller Echteskabs Kierlighed, saa lenge bem. Elisabet Wolch er udi lefuende Lifue, saa at Ingen ting : være sig enten uformodentlig Vandløche eller ubevislig Vandrychte eller huad det være kand : Uden Døden alene skal bryde eller i nogen Maade sveche denne min med bem. Elisabet Wolch udi Herren oprettede frivillige Echteskabspacht och godvillie Echteskabs Løfte. Och at dette som forskrefuet staar, af mig udtryggelig holdis och effter kommes skal, da hafuer ieg denne samme min Echte-Kierligheds-pacht til ydermere Forsikring med min egen Haand baade skrefuet och underskrefuet.

Actum Synderup Præstegaard d. 29. Aug. Ao 1681.

Hieronimus Sparr. S. S.
Theolog: Studiosus.

Huad her ofuen er lofuet och tilsagt imellem begge Parterne, det er skeed udi min Præsentz och min Villie och Samtyche Jeg som nu er min Søster Elisabet Wolch som Fader och Formynder.

Actum ut supra.

Ulrich Schnell.

Denne Ægtekontrakt, en ganske interessant Form for Trolovelse, indeholder i sig selv intet særligt udover Navnene paa dem,

Kontrakten er imellem; dog synes det mærkelig nok, efter alt hvad der hidtil har kunnet oplyses, at disse Personer aldrig har indgaaet Ægteskab med hinanden.

Det mærkeligste er derimod, at denne Kontrakt findes i samme Aktstykke (Privat-Arkiver paa Papir i Rigsarkivet under Mærke: Ulrich Schnell), som indeholder (i Afskrift) Retssagen, baade Forhør og Dom over Provst i Slagelse Herred, Spr. til Sønderup-Nordrup Ulrich Schnell,¹⁾ der i 1685 som Følge af denne Retssag blev dømt fra sit Embede tilligemed en Klage af 1683 til Amtmanden fra Ulrich Schnells Moder, der boede i hans Præstegaard, over Sønnens usømmelige Opførsel mod hende, idet han uden videre tog hendes Ejendele fra hende, hvorfor hun ansøger om, at hendes Søn, Jens, der altid har været en god Søn, maa beskikkes til hendes Værgesammen med et Par andre gode Mænd. Begge Aktstykker som en Fortsættelse af Retssagen og uden Angivelse af Grunden dertil.

Hvad kan da nu antages at være Grunden til, at disse to Sager, Hieronymus Sparres Ægtekontrakt med Madam de Wolch (o: Elisabet W., Præstens 1. Kones Søster, der ogsaa boede i Præstegaarden) og Moderens Klage nævnes i Forbindelse med Retssagen?

Det synes rimeligst, at Grunden hertil maa søges i, at der under Sagen ogsaa var fremkommet Rygter om, at Præsten havde staaet i Forhold til Svigerinden, og at denne Kontrakt saa skal afkræfte disse Rygter ved at vise, at hun allerede i 1681 var trolovet med Hieronymus Sparre, hvad der vel ikke vilde være sket, hvis Rygterne talte sandt.

Noget anderledes forholder det sig vel derimod med Moderens Klage, der klart viser Ulrich Schnells hele daarlige Karakter, idet Moderen beskylder ham for usømmelig Opførsel mod hende (se foran). Mon ikke denne Forklaring skulde være den sandsynligste?

Hieronymus Sparre, en Præstesøn fra Slots-Bjærgby i samme Provsti, som Ulrich Schnell var Provst for, er født ca. 1662 i Skaane, idet hans Fader, Henrik Sparre,²⁾ Student fra Sorø 1652(?) (Blochs Saml.) d. 29. September 1655 blev præsteviet til Præst i Strø og Skarhult i Skåne, hvor han blev til 1676, da han begav sig til Danmark, medtagende Kirkebøgerne og andre til Præstearkivet hørende Handlinger. 1677 blev han Sognepræst i Slotsbjærgby. Hans ene Søn, Hieronymus blev 19. Marts 1681 Student fra det carolinske Akademi i Lund. Samme Aar, nogle Maanedere derefter, sluttede han ovennævnte Ægtekontrakt med Elisabet Wolch. 1683—85 træffes han som Hører ved den latinske Skole i Helsingør.³⁾ Hvor-

¹⁾ Paul Hennings: Provst, Mag. Uldrich Schnell i Sønderup (Personalhistorisk Tidsskrift VIII. Rk. 2. Bd. (1923) S. 255).

²⁾ Cavallin: Lunds Stifts herdaminne.

³⁾ Helsingør latinske Skoles Regnskaber og V. Hostrup-Schultz: Embedsmænd i Helsingør.

naar han er blevet Candidat, kan ikke oplyses. (Distinktionsprot. p. Univers. Bibl. beg. først 1718.) I Følge Smaalandske Reg. blev han i Dec. 1690 kaldet til Kapellan og Successor hos Pastor Rosenkilde i V. Aaby, og oplyses det her, at han da i flere Aar havde været Præceptor hos Pastor Achton i N. Broby, en Svoger til Rosenkilde, og her traf han sin senere Hustru, Anna Marie Rosenkilde, der opholdt sig hos sin Moster. 1695 blev han i Odense ordineret af Biskop Kingo, og d. 17. Aug. 1696 blev han gift med Anna Marie Rosenkilde. De havde 2 Sønner, Corfitz Frid., der blev Præst, og Jens Henrich, der blev Birkedommer paa Langeland, hvor hans Moder døde 1750 og blev begravet paa Bødstrup Kirkegaard. Han selv var død d. 29. Oktober 1721. Hvorfor han svigtede Elisabet Wolch, med hvem han havde sluttet Ægtekontrakt, kan næppe oplyses. Maaske har han hævet Trolovelsen, da Elisabet Wolch jo unægtelig var blevet ikke saa lidt kompromitteret under den famøse Retssag, maaske er hun død kort efter 1685, og endelig er hun maaske efter alt det foregaaende rejst over til en Broder, Bertel Wolch, der var Bogbinder og Klokker ved Domkirken i Viborg, og som ved Skiftet efter Ulrich Schnell blev Værge for sin afdøde Søster Anna Wolchs Børn med Ulrich Schnell. Hvad der er det rigtige, kan næppe nogensinde oplyses.

Naar Hieronymus Sparre i Ægtekontrakten kalder Provst Ulrich Schnell sin kære Husfader, kan det vel tyde paa, at Hieronymus Sparre har opholdt sig i hans Hus, maaske som Præceptor for hans mange Børn.
